

Uredništvo:

Kočevje šte. 58.

Upravništvo:

Kočevje šte. 18.

Radikal

Gospodarski, politični in kulturni organ.

Izhaja vsako drugo soboto zjutraj.

Naročnina:

za celo leto Din. 24.
sicer sorazmerno.

Inserate:

cela stran Din. 800,
sicer dogovorno.

Vabilo na

okrajno konferenco

Nar. Radikalne Stranke za okraj Kočevje

ki se vrši

v nedeljo dne 10. decembra 1922

v prostorih okrajnega strankinega tajništva v Kočevju šte. 58.

Konference se imajo udeležiti vsi predsedniki, podpredsedniki in tajniki občinskih strankinih organizacij ter po dva zaupnika, ki jih od vsake organizacije izvolijo na svojem občnem zboru, nadalje zaupniki iz neorganiziranih občin, ki dobe vabila, in vsi strankini župani.

Začetek ob 10. uri dopoldne.

Začasni dnevni red:

1. Poročilo predsednika okrajnega odbora NRS o tekočem letu a) glede politike in političnega položaja v državi, v Sloveniji in v okraju; b) glede strankinega tiska; c) glede strankinih financ; d) glede strankine organizacije; e) glede prihodnosti.
2. Poročila predsednikov posameznih organizacij ter zaupnikov iz še neorganiziranih občin.
3. Debata in sklepanje.
4. Eventualija.

Predsedstvo

Okrajnega odbora NRS za okraj Kočevje.

Fašisti.

V Italiji so fašisti prevzeli vlado. Pri nas se je o fašistih vedno govorilo in pisalo, kot o neki razbijaški in pretepaški družbi eksaltiranih mladičev in plačanih najemnikov. Sedaj vidimo, da je fašizem idejna in fizična moč, s katero moramo računati jako resno. V italijanskem parlamentu predstavljajo fašisti samo 5% poslancev. A sedaj so se pokazali kot moč, pred katero je kapituliralo vse drugo. To dokazuje, da se je javno mišljenje v Italiji od zadnjih volitev zelo izpremenilo in revolucioniralo na desno.

Simptomatično je stališče Vatikana. Fašisti se s skoraj čisto oostrostjo, s katero se obračajo proti socializmu, obračajo tudi proti italijanski katoliški ljudski stranki. Toda nekoliko dni pred izbruhom fašistične revolucije je izšla iz Vatikana na katoliško duhovščino v Italiji odredba, naj strogo loči politiko od cerkve in naj se ne meša v strankarske borbe, ki bi zamogle škodovati tudi cerkvenim interesom. V Vatikanu so takrat gotovo zaslutili bližajoči se vihar, ter so hoteli s tem, da potegnejo črto med cerkvijo in ljudsko stranko, ob-

varovati cerkev pred napadi od strani fašističnega gibanja. Ta korak daje dobro izpričevalo previdnosti in razumevanju položaja vatikanskih krogov.

Fašizem je povojna pojava svoje vrste. Vsaka težka akutna bolezen zapusti neke posledice, katere se zamorejo izlečiti samo polagoma. Tako je bilo tudi s svetovno vojno med narodi. Povsod so se pojavljale v političnem življenju povojne pojave, katere je mogoče samo polagoma ozdraviti. Države s staro politično preteklostjo in šolo ter države, ki so izšle iz vojne zmagovite, so prebolele lažje, a druge težje. Glavna povojna bolezen, ki se je razširila po vseh deželah, nosi ime „komunizem“ ali „boljševizem“. Samo v Rusiji in za nekaj časa na Madžarskem je komunizem prodril državo. Povsod drugod je nastala proti njemu reakcija, ki ga je premagala. Ponekod je bila država sama tako jaka, da ga je poborila. Tako je bilo pri nas, v Ameriki, na Angleškem itd. Drugod je bil delavec ako zaveden in discipliniran, da ga je premagal sam. Socialisti so začeli boj s komunisti in jih premagali. Tako je bilo v Nemčiji, v Avstriji, na Češkem, na Poljskem. V Italiji se je pojavil odpor od strani ljudstva samega. Fašizem je uničil komunizem, s tem je obvaroval Italijo, a naredil tudi celi srednji Evropi in tudi naši državi veliko uslugo. Ako bi bili v Italiji zmagali komunisti, nastali bi tudi za našo državo usodepolni dnevi. Predstavimo si, kako bi izgledal položaj: Na Ruskem komunisti na višini svoje moči, na Madžarskem vladajo komunisti, ki bi si preko naših zemelj hoteli z laškimi komunisti dati roko. V tem slučaju bi tudi na Dunaju zmagali komunisti, naša država je bila še zelo revno konsolidirana, na Hrvaškem neredi, pri nas boljševiško razpoloženje. Sovjetska vlada v Ljubljani in v Zagrebu bi bila postavila vprašanje pred obstanek naše države. Fašistovski gibanje je bilo torej za nas zelo koristno. Fašizem je pod tem obzirom dokaz, da je med italijanskim narodom še zelo veliko idealizma in političnega razuma. Kot reakcija proti komunizmu je bil torej fašizem zdrav in koristen.

Fašizem pomeni nadalje krizo moderne demokracije. Moderna demokracija je po vseh državah propadala vedno bolj. Idealnega parlamentarnega sistema dveh velikih strank, ki se med sabo bore in rivalizirajo, ni več niti na Angleškem. Po vseh državah so se začeli parlamenti drobiti na majhne stranke

in strančice. Interesi države in naroda so stopali v ozadje, začeli so prevladovati v interesi strank, skupin, stanov in oseb. Klasična primera drobljenja strank je bila v Italiji. Fašizem je nastopil kot reakcija proti degenerirani demokraciji. Z idealnim zanosom je postavil načelo, da gre država in narod nad vse, višje nego vsi drugi strankarski in razredni interesi. Proti antagonizmu med severjem in jugom in med posameznimi deli države, je postavil načelo državne in narodne skupnosti. Ujedinjenje Italije v njeni notranjosti mu je šlo prepočasi. Hotel ga je pospešiti z revolucionarnim pokretom.

Fašizem je slednjič imperijalistično, agresivno gibanje in kot tako mora izzazivati odpor od naše strani. Samo od te strani prihajamo ž njim v konflikt. On hoče uresničiti sen mlade Italije o tretjem Rimu, gospodarju zemelj, ki leže ob Jadranu in ob sredozemskem morju. Mati Italija ne more preživeti svojih otrok in potrebuje več prostora na solncu. To ji privoščimo in naj si ga poišče, kjer more. Toda ne med nami. „Le case nostre son fatte per noi“ (naše hiše so narejene za nas), pravi garibaldinska pesem. Najmanj, kar zamoremo zahtevati od fašistične vlade, je, da spoštuje mednarodne pogodbe. V tem oziru bomo imeli na naši strani simpatije celega sveta.

Kako se bodo dalje razvijale razmere, ne vemo. To pa vemo, da ne more priti do vojne med nami in fašisti. Tudi v Italiji vedo, da mi ne bomo dobrovoljno odstopili niti pedi zemlje in niti koščeka naših pravic. Istotako vedo v Italiji, da ne bi nobeni uspehi v vojni mogli odtehtati žrtev, katere bi morala Italija doprinesiti v boju z nami. Mi smo močni dovolj, da se nam ni bati napada. Slednjič tudi ni misliti, da bi naši mogočni zavezniki mirno gledali, kako nas napade Italija. Naš položaj je vsekakor mnogo ugodnejši, kakor je pa bil leta 1914. —

„Samouprava“, G. Radgona.

Posredni ili neposredni porezi.

Železnice i pošte su u prvom redu kulturne ustanove, pa tek tada državni finansiski izvor. Zbog toga država od njih ne mora očekivati dobit, a dužna je održavati ih, i to u ispravnom stanju, u interesu trgovine, privrede, ekonomije i kulture, jer važnost privredna jedne zemlje daleko je zamašnija od privremenog finansiskog značaja, pošto bez

dobre privrede nema ni dobrih finansiskih izvora. U načelu, ovakvo je gledište važno za ove ustanove pre rata 1914 god., ali se ipak uspevalo, da se, bez štete po zemaljsku privredu, dobijaju i viškovi prihoda preko režijskih troškova, te služile su i kao finansiski državni izvori.

Tako bi i dalje bilo, da nije ratom od 1914—1919. god. poremećen, i to znatno, privredni i finansiski život zemlje i naroda.

Posle rata, međutim, i sama se nalazeći u teškom položaju, poštanske i železničke ustanove, a naročito ove poslednje, država tretira u prvom redu i gotovo jedino kao finansiske izvore, te ih, usled toga, znatno zanemari, a na protiv jako mnogo povećava tarifske stavove za robu i putnike na železnicama i takse za poštansku i telegrafsku službu.

Ovakva politika je skroz i skroz pogrešna i ona karakteriše vodju istog kao nesposobnog i stetnog za državu. U davnima današnje skupoće treba što više zmanjiti troškove za prenos robe, te tako dati mogućnost svima, pa i najsiromašnijim društvenim klasama, da mogu što je moguće jevtinije nabavljati predmete potrebne im za život. Jer, danas proizvodnja u zemlji i uvoz sa strane imaju za zadatak da ili snabdu živalj najnužnijim, ali ne i luksuznim, potrebama ili da podignu i usavrše našu proizvodnu moć pa prema tome povećaju i izvoz. A takve ciljeve proizvodnje i uvoza sa strane treba pomagati i u svakom pogledu olakšice im činiti. No ako smo se ovako izjasnili, ne znači da se od postavljenog pravila sa naše tačke gledišta ne sme učiniti ipak izuzetak. Već samim tim, što se sada ne živi predratnim normalnim životom, jasno je da tarifske stavove železnički i takse poštanske i telegrafske moraju biti veće od predratnih, ali u odgovarajućoj i novim stanjem privrednog života dopuštenoj.

To povećanje moglo bi se dozvoliti dotle, dokle se njime ne stavlja u pitanje normalni život srednjih i sirotih klasa i polet domaće privrede. Jer naglašavamo, nesumnjivo bi bilo veće koristi od normalnijeg i bržeg razvoja domaće privrede i nenerviranja pojedinih redova našega naroda od fakta što država u ovim ustanovama nalazi bez malo jedino finansiske izvore svoje.

Bilo bi mnogo bolje i korisnije za zemlju i narod neposredni porez poljoprivrednika povećati ne samo za iznos preko mere povećanih železničkih stavova i poštanskih taksa, već i nešto više. Svima nama, pa i državnim upravljačima, je vrlo dobro poznato koliko malo plaća poreze naš poljoprivrednik-seljak. Nije preterano kad se tvrdi, da naš poljoprivrednik jednomoj kokoškom isplati svoj godišnji porez. Takvom finansiskom politikom bi se dobilo više državnog prihoda, nego od železnice i pošte; toda bi se upravo opteretio samo onaj, koji stvarno i treba da se opteretiti s obzirom na njegove prihode većim neopterećenjem seljačkog staleža čini se ogromna nepravda svima ostalim redovima gradjanstva naše države.

Ako se ovde izmedj redova čita, odmah će se videti, da finansisko i privredno stanje, kao i slaba vrednost našem dinaru ne proističe toliko od posledice rata koliko od politike, upravo naše finansisko stanje nije rdjavo vsled rdjavog dinara, već usled politike — kuglica, jer nije popularno povećavati neposredni porez na narod. Nekod, v Srbiji, ministri se nisu plašili nepopularnosti kad je trebalo zemlju spasavati od propasti. A povećavnjem poreskog tereta na poljoprivrednika postiglo bi se još nešto: iz prikri-

venih mesta izvukao bi se novac i stavio u pokret, te se ne bi osetila tolika oskudica u prometu novca.

Zemljoradnik je i pre rata bio najslabije opterećen porezom, a sada još mnogo slabije. Ponavljamo, treba povećati neposredni porez na seljaka, a ne i na ostale redove gradjanstva. Razume se, negde i do izvesne mere i još neki redovi bi mogli biti opterećeniji porezom, jer bi veće opterećenje i drugih bilo jako opasno po naše finansiske interese.

Mi ovo otvoreno izjavljujemo i ne bojimo se da će nam zemljoradnici zameriti, jer ih poznajemo kao rodoljube, patriote i dobre domaćine, koju žele dobra ovoj zemlji s koje pomoći joj i koji i sami uvidjaju takvu potrebu.

U stvari, vozarinske železničke takse i takse poštanske i telegrafske su posredni porezi, jer ih preko nabavljača predmeta plaća potrošač u krajnjoj liniji.

Pre ratova se branila politika posrednih poreza bar donekle, ma da je ona u osnovi svojoj i sa socijalnog posmatranja stvari takodje pogrešna. Zavodile se monopolske takse, trošarine na predmete potrebne za život: so, petrolej, kafu, šećer, pirinač i. t. d. Ova politika nije bila pravedna ni pre ratova, jer je ove dažbine posrednim putem plaćati i siromah bar toliko koliko i bogataš. Raspravljati i dokazivati ovo zasebna je tema, te o tome sada nećemo pisati. Istotoliko, velimo, kao i bogataš, jer su po pravilu sirotnije porodice sa više članova, te imaju i potrebu više potrošiti posredno oporezane proizvode.

Ako se ovakva politika do neke i mogla pravdati pre rata, danas se ona nikako ne može braniti i odbraniti. Državi je bila dužnost starati se, da se posle rata, smanjenjem i ukidanjem trošarine pojedinih predmeta neophodno potrebni za život; a ako na to nije htela pomišljati, ona je bila dužna u krajnjoj liniji starati se, da se ne iznalaze novi trošarinski predmeti i da se trošarina ne povećava na predmete već opterećene njome, sem luksuznih predmeta. Tako, trošarina se mogla povećati na pivo, luksuzna vina i to jače nego danas, do prohibicije, i zavesti nova, i to visoka, na rakiju. U današnjim prilikama ne može se pravdati trošarina na šećer, kafu, pirinač i. t. d. niti monopol na neke predmete.

Iz svega izloženog protivni smo održavanju i zavodjenju posrednih poreza, već bi trebalo pribeci sistemu neposrednih poreza, sa malim izuzetkom.

Principe ekonomske i finansiske nauke stvaraju život i prilike. Upravljačima državnim je dužnost, da terazije državne i narodne balansiranju, pa, ako se primeti da jedna strana mnogo preteže, stvoriti ekonomsko-finansiski princip radi održavanja balansa. Ono što je nekad valjalo sada ne valja i obrnuto. M. A.

Iz Radikal. Stranke.

V nedeljo dne 10. decembra t. l. se vrši važna okrajna konferenca naše stranke za okraj Kočevje v ekrajnem strankinem tajništvu v Kočevju. Opozarjamo na današnji razglas in vabilo na prvi strani. Ta konferenca bo odločala o taktiki in organizaciji stranke v okraju za prihodnje leto.

Politični pregled.

V svetovni politiki

je nastala kriza, ki utegne voditi do nove svetovne vojne. Ne da se tajiti, da je angorska

Turčija, ki je pobila grško armado in vrgla že tudi v Evropo, na Balkan, svoje čete, v zvezi s sovjetsko Rusijo. Ta sumljivo zbira svoje čete ob Besarabsko-romunski meji, tako da se je Poljska kot zaveznica Romunije videla te dni prisiljeno sporočiti v Moskvo, da bi napad na sedaj romunjsko Besarabijo pomenil tudi za Poljsko vojno z Rusijo. Tudi s fašistovsko Italijo ni Rusija v dobrih razmerah; fašisti so razbili v Rimu polišstvo ruske delegacije, Rusi so pa v odgovor zaplenili vseh 20 v Črnem morju se nahajajočih italijanskih ladij. Ker Francija in Anglija med seboj rivalizirata glede Orienta, se zdi površnemu opazovalcu moment ugoden za zažig Evrope. Vendar se taki špekulantje motijo; vsak napad na mirovne pogodbe bo brez dvoma našel velesile in njim pridružene države edine v enotni fronti, ki bi nastala v tem trenutku ob poljsko-ruski in romunjsko-ruski meji tja čez Turčijo do arabskih pustinj. Vse nesigurno ozadje bi se vojaško okupiralo. Vojne bi bilo kmalu konec, ker brez ozira na druge neizčrpne rezerve razpolagata danes Anglija in Francija s takimi vojnimi tehničnimi sredstvi, o kakoršnih se strategom v svetovni vojni še sanjalo ni. Vsled takega položaja ni resno računati z novo vojno; svet se bo umiril po obojestranskih pogovorih in pravičnih gospodarskih meddržavnih pogodbah. To namerava baš predstoječa konferenca vseh interesiranih držav v Ložani, ki se snide te dni na pogovor in ureditev. V Italiji gre fašizem krepko na delo, da uresniči svoj državni in gospodarski program, ki je bil že skozi desetletja dobro preudarjen; od njegovih izkušenj bo brezdvomno profitiral celi svet. V Angliji se vrše te dni volitve v parlament; v ospredju stojita konservativec Bonar Lo in liberalec Lojd Džordž, ki je angleško barko med in po vojni izborno krmaril. V Ameriki so se izvršile tudi te dni volitve v parlament; zmagala je zopet demokratska Wilsonova stranka, dočim je Hardingova republikanska ostala v manjšini. V Nemčiji je izbruhnila težka kriza; kanceler Dr. Wirth je podal demisijo celokupnega kabineta. Gre glavno za reparacijska vprašanja.

Mala antanta

stremi za obdržanjem mirovnih pogodb ter je vsled tega le obrambnega značaja. Zveza med Jugo- in Čehoslavijo se je poglobila ter pogodba prijavitela pri Zvezi narodov v Ženevi v svrhu registriranja. Tudi sta obe državi stopile v ožje gospodarske in finančne stike.

V notranji politiki

zajamčuje zveza demokratov in radikalov deložnost parlamenta na podlagi pozitivnega državnega in gospodarskega programa. Ker je v parlamentu 370 aktivnih poslancev, vštveši hrvatski blok 63 poslancev, a obe stranki razpolagata s 188 poslanci in imata poleg tega še slovenske kmetijce (8) ter muslimane (25), je večina (186) tudi zagotovljena, ako pridejo i Radičevci pod firmo hrv. blok v Zagreb, kar si vsak patrijot le želi. V tem slučaju bo stalo 221 poslancev kot delovna večina nasproti 149 članov opozicije, dočim danes opozicija še 90 glav ne šteje. Položaj vlade in parlamenta je torej trden.

V zunanji politiki

je zaznamovati obisk bulgarskega ministrskega predsednika v Beogradu in enako grškega. Prvi je poudarjal močno slovansko strujo in misijo obeh držav na Balkanu, prosil, da se pozabi, kar je bilo ter je prezentiral konkretni aktivni program obeh držav za prihodnost, odrekajoč se Makedoniji. Jasno je, da bo naša država s plemenito gesto podprla Bolgarijo v njenem stremljenju, da dobi izhod na Egejsko morje. Obisk je napravil najboljši utis; grški ministrski predsednik je pristal, da se srbski dogovor iz leta 1914, ki zagotavlja Srbiji prost dostop čez grško ozemlje na Solun in tu' del lastnega pristanišča, izpelje. Fašistovska Italija očitvidno ne bo take pustolovska kot se je na podlagi predvladnih fašistovskih dejanj domnevalo; za incidente v Baru, Reki itd. se je opravičila in prosila pri naši vladi oproščenja. Načrti, da bi se Avstrija razdelila, pri čemur bi pripadla nam Koroška, so preuranjeni. Z Madžarske smo dobili te dni končnoveljavne meje. Madžarske zahteve so bile gladko odbite in obveljala so v vseh točkah naša naziranja. Vsled tega gre meja pri Subotici več kilometrov severneje kot so pa hoteli Madžari in nam je tudi pripadlo 26 občin

v jugovzhodnem in 27 vasi v severnem Prekmurju. Tudi se je te dni priznalo v mednarodnem svetu našo državo kot pomorsko silo; vabljena je enako osmim pomorskim velesilam na pomorsko konferenco v Bristol na Angleško.

Dopisi.

Brige. Tu smo dali na razpolago šolski upravi hišo št. 8 v Gornji Brigi za ljudsko šolo; imamo namreč 42 šoloobveznih otrok, ki morajo v najhujšem blatu, snegu ali metežu — in teh pri nas ni malo! — v nad 4 km oddaljeni Borovec. Upamo, da nam v naših kulturnih stremljenjih pojde šolska uprava na roko. — Z gospodom župnikom iz Borovca imamo težak spor; včasih se je bralo v naši občini 12 maš, zakar smo dajali biro, sedaj pa le tri, ki so pa zvezane s prostovoljnimi prispevki, ki niso majhni. Ker gospod župnik ne bere pogojenih maš, mu mi odrekamo tudi pogojeno biro, zlasti ker tudi slovenskih pridig ne mara držati, dasi je veliko število Slovencev faranov, zlasti posestnikov, ki nemško ne razumejo.

Gospodarstvo.

Nove davčno-pravne odredbe v finančnem zakonu za leto 1922/23.

(Objava trgovske in obrtniške zbornice za Slovenijo v Ljubljani.)

Finančni zakon za l. 1922/1923 vsebuje poleg proračunskih določb v glavnem določila začasnih zakonov o proračunskih dvanajstih za l. 1921 in 1922, uvaja pa poleg tega tudi nove davčnopravne odredbe, ki se t'čejo sledečih davkov:

I. Zemljarina.

Enotni državni pribitek, določen v začasnem zakonu z dne 27. junija 1921 na 120%, je zvišan na 150% (čl. 152 št. 1.)

II. Hišna najmarina.

1. 5% hišna najmarina, ki se je pobirala od poslopij, obdačenih po zakonu z dne 28. decembra 1911, drž. zak. št. 242, je ukinjena (člen 164). 2. Globa zapretna posestnikom, ki na uradni poziv ne vložijo napovedi o hišni najemini, se zvišuje od 20 K na izmero do 100 Din. (člen 152 zadnji odstavek).

III. Dohodnina.

1. Davčni minimum, to je znesek, s katerim se prične dolžnost plačevati dohodnino, je tudi za l. 1922 izjemoma določen na 10.000 K. Ta minimum pa ne velja za službene prejemke zasebnih nameščenec, ki se obdačijo po določitih člena 139. Citacija člena 115 pri členu 155 št. 3, ki obravnava obdačenje službenih prejemkov zasebnih nameščenec je očitno le tiskovna pomota, ker se more določilo tega člena uporabljati edino le v zvezi s členom 139 finančnega zakona. Po členu 139 so oproščene davka tudi draginjske doklade zasebnih nameščenec, kolikor ne presegajo pri enakih družinskih razmerah draginjskih doklad državnih nameščenec. Splošnega merila se za obdačenje službenih prejemkov zasebnih nameščenec ne more postaviti, ker se ravna odmerena postava po številu družinskih članov in draginjskem razredu, po katerem dobivajo, oziroma bi dobivali državni nameščenci v dotičnem kraju draginjske doklade. Zaradi točne informacije je dobro obrniti se na pristojno davčno okrajno oblastvo. (Glavarstva, davčna administracija v Ljubljani.) Pomen te ugodnosti je velik.

IV. Plačarina.

Plačarina se po členu 155 št. 3 fin. zakona za leto 1922/23 ukinja.

V. Davščina na tantijeme.

Osebe, nameščene s službeno pogodbo proti stalni plači kot vodilni direktorji delniških družb in komanditnih delniških družb, so bili do konca l. 1921 glede prejemkov, ki so jih dobivali od družbe kot upravni svetniki itd., zavezani plačarini. Vsled odprave plačarine določa člen 154 odst. 3 fin. zakona, da so ti prejemki zavezani brez ozira na službeno razmerje prejemnikov davščini tantijeme.

VI. Invalidski davek.

a) Po členu 85 fin. zakona za l. 1920/21 se invalidski davek ni pobiral od onih hranilnih vlog pri denarnih zavodih, katerih letne obresti niso znašale več nego 20 Din. V fin. zakonu za l. 1922/23 (člen 113 zadnji odstavek) je meja davčne prostosti zvišana na 100 Din. b) Po členu 117 finančnega zakona je pobiranje invalidskega davka zaenkrat omejeno na davčne predpise do konca l. 1922, odnosno za čas od 31. julija 1923.

VII. Davek za poslovni promet.

S členom 116 finančnega zakona za leto 1922/23 se popolnoma izpreminja člen 11 zakona o davku na poslovni promet. Izpremenjeni člen v bistvu poostrojuje pravilnik o tem davku, da so upravičeni zahtevati knjige opravljenega prometa s pristavkom davčnega odbora edino le predstojniki davčnih oblastev. Kdor ne ugodni pozivu predstojnika davčnega oblastva, izgubi pravico pritožbe proti odločbi davčnega odbora, s katero to sam oceni višino opravljenega prometa. Davčni zavezanci so dolžni hraniti knjigo opravljenega prometa dve leti po izplačilu davka za vsako posamezno dobo, plačilo pa se smatra za pravilno izvršeno, ako se davčnemu zavezancu v enem letu po plačilu ne prijavijo pomisleki glede pravilnosti prijave ali vodstva knjig.

Tedenske vesti.

P. t. prejemalce našega lista prosimo, da naročnino čimpreje vplačajo. Cena do konca leta 24. Din. Povišek velja od 1. julija t. l. dalje. One, ki so list prejemale pa šele letos vrnili, opozarjamo, da smo novembra lanskega leta opozorili, da smatramo one, ki tretje številke ne vrnejo, za naročnike. Naročnina torej znaša: od oktobra do decembra 1921 Din 5, od 1. januarja do 30. junija 1922 Din 7.50, od 1. julija do konca t. l. Din 12. Zadržuje naslov: „Radikal“, Kočevje.

Kdor prodaja ali kupuje tudi izven mej Slovenije, naj inserira v našem listu.

Osebnosti. Gospod Dr. Franjo Kalan, predstojnik okrajnega sodišča v Vel. Laščah, je imenovan deželnosodnim svetnikom na istem mestu, gospod Dr. Peter Jereb, sodnik v Mariboru, pa za stalnega sodnika istotam. Iskreno čestitamo.

Volilne liste v Kočevju izkazujejo za občinske volitve 642, za skupščinske pa 687 volilcev. Večina je slovenske narodnosti. Po inicijativi Radikalne Stranke pa se niti v mestu niti v okraju ne vrši grupiranje izključno po narodnosti, ampak po gospodarskih interesih, ker je to v večjo korist vsem kot pa prazen prepir za vprašanja, ki jih je že rešila mirovna pogodba.

Allg. Ein- und Verkaufsverein Kočevje ali splošno Nakupovalno društvo v Kočevju, katero so mlajši kočevarski nacionalski hoteli porabili s pomočjo zadržinskih načelil za most, ki naj bi bil pripeljal Kočevjarje v klerikalni

tabor, je ustavilo vsako poslovanje. Na zadnjem občnem zboru se je od strani zadržnikov stivil predlog, da naj zadruga napove konkurz, krivce pa izroči sodišču. Društvo nima niti lastnega lokala več — vse se je oddalo in prodalo — brez občnega zbora. Kaj bodo ukrenili upniki, se bo še videlo.

Umetniška štiriperesna deteljica „Zika“ je podala v torek dne 14. t. m. krasno vspeli in obiskani koncert v hotelu „Trst“ v Kočevju. Na splošno željo je koncert v četrtek 16. t. m. ponovila.

Uradništvo je v vsaki državi ne samo stebel države, ampak tudi jako važna veja narodnega telesa. Uradniški sinovi so navadno najfinejše vzgojeni del naroda, fini, takti, prevdarni in zanesljivi, poleg tega vzgojeni v patrijotičnem miljeju, so baš oni najbolj navdušeni in solidni nosilci patrijotične ideje. Iz uradniških vrst v prvi vrsti izhajajo znanstveniki, znanstveni in kulturni delavci ter ljudje, katerim je solidno upravljanje državnih upravnih panog že prirojeno. Uradniško vprašanje torej ni samo državno in socialno, ampak tudi eminentno narodno in kulturno vprašanje, ker uradništvo tvori integralen del narodove inteligence, narodnih delavcev in narodnih voditeljev oziroma daje bistven njegov naraščaj. Narod in država, ki ne skrbita za uradništvo, zanemarjata samega sebe. In to je v naši državi slučaj: naše uradništvo strada v dobrednem pomenu besede in bo hodilo naskoro golo. Njih otrok se radi stradanja prijema jetika, ki že tako preveč grasira med nami. Vsak razsoden človek lahko uvidi, da tako ne more več dolgo iti, toda vprašanje je, kako o pomoči. Finančni minister se že itak težko bori za budžetno ravnotežje, davkoplačevalci pa tarnajo že sedaj nad visokimi davki. Prvi korak k pomoči bi po našem mnenju bil zmanjšanje števila uradništva na le potrebno mero, da se po uradih ne bo postopalo, paalo lenobo, zraven pa stradalo. Mlajše zlasti pisarniške nestrokovne moči naj si tekem določenega termina poiščejo drugo delo in poklic. Eno tretjino se jih po naši cenitvi lahko brez škode odpusti, za to tretjino naj se pa zviša plačo ostalim. In za nadaljni korak ne bo preostalo drugega kot najti nove vire državnih dohodkov in pa z danimi gospodariti racionalneje ter zvišati uradništvu prejemke, tudi za slučaj višjega dviga dinarja. Tako pa ne more več iti, ako nečemo celega za državo in narod silno važnega stanu izročiti poginu ali pa — korupciji.

„Samouprava“, tednik radikalne Omladine v Gornji Radgoni, prinaša tako interesantne članke, da bi moral biti na list naročen vsak slovenski inteligent. Danes prinašamo iz tega lista članek o fašizmu, da se vidi, kako napačni pojmi so se o tem gibanju širili doslej med nami.

Občinske volitve v Ljubljani, ki se vrše dne 3. decembra t. l. imajo znatno večji kot lokalni ljubljanski pomen. Prvikrat stopa na politično pozornico nova politična grupacija, Jugoslovanska Zajednica, da napravi prvo politično preizkušnjo. Hoče nič več in nič manj kot — prestolico Slovenije. Kot znano se v J. Z. zbirajo možje, ki imajo načrtana nova pota za našo notranjo politiko, ki stoje v navskrižju zlasti z dosedanjo demokratsko politiko. Navzlic temu podpira to gibanje glavni vodja Demokratov Srbijanec Davidovič, dočim je Pribičević, drugi vodja Demokratov, v ostrem nasprotju z J. Z. Kar se v Sloveniji zbira demokratov krog „Jutra“, so pristaši Pribičevića ter so postavili za volitve lastno listo. Boj med tema dvema skupinama je zavzel že ostre osebnosti oblike; „Jutra“ počaščuje n. pr. Zajedničarje z „uskoki“, kar pa izpriči mozaične pestrosti strank in stranci, ki se zbirajo pod firmo Demokratov ter razmer, ki so vladale v slovenskem njenem delu, slične precej basni o ježu in lisici, nikakor ni na mestu.

Merkantilna banka Kočevje

Obreduje hranilne vloge po

5%

izvršuje VSE v bančno stroko spadajoče TRANZAKCIJE, sprejema VLOGE za tekoči račun in na hranilne knjižice, katere IZPLAČA VSAK ČAS BREZ ODPOVEDI (rentni in invalidni davek na hranilne vloge plača banka iz lastnih sredstev), sprejema VLOGE NA ODPOVED, katere obreduje po VIŠJIH obrestnih merah, izvršuje NAKAZILA, IZPLAČILA, VNOVČENJA itd., vnovčuje ČEKE, BANČNE NAKAZNICE itd., kupuje valute in devize (posebno dolarje) po najvišjih dnevnih cenah.

Računi se resno, da bo zajednica obranila Ljubljano pred klerikalci in komunisti.

Slovo od Kočevja vzame jutri ter se preseli v Rajhenburg izboren naš sotrudnik, zlasti podlistkar, gospod Drago Vidic, uradnik Trboveljske premogokopne družbe in duša družabnega življenja v Kočevju. Ne samo mi, tudi vsa narodna društva, zlasti „Sokol“, „Čitalnica“, „Jugoslovanska Matica“ itd. bodo gospoda Vidica težko pogrešali, ker je bil pevsod delaven mož na svojem mestu. Njegovi ožji tovariši in številni prijatelji so mu priredili v petek odhodnico, zastopniki društev s „Sokolom“ na čelu pa v soboto. Vrlemu narodnemu in kulturnemu delavcu želimo i na njegovem novem mestu obilo uspehov.

Kraljevič Jurij se je s svojim bratom N. V. kraljem Aleksandrom izmirlil. Stanuje na

dvoru. Te dni odide v neko švicarsko zdravilišče. Izmiritev je vsa naša javnost pozdravila odkritosrčnim veseljem. Posredoval je patrijarh Dimitrije, ki se je kraljeviču Juriju zahvalil s posebnim pismom za njegovo pomirljivo ravnanje, ki je omogočilo spravo.

Fama. Stručno glasilo za organizacijo i reklamu, br. 7/8 (juli-avgust). Primili smo ovaj reorganizirani i povećani dvobroj stručnog reklamnog glasila sa ovim zaštitnim znakom:

Na djelu: Uredništvo. — Moderna Reklama: Pavao Bolkovac, Zagreb. — Naše Novinstvo I Reklama: Vjekoslav Višošević, Zagreb. — Psihička Obradba Reklame: — Dr. Ivan Šubašić, Zagreb. — Bečki Velesajam: Vjekoslav Višošević, Zagreb. — Put K Sveslavenskom Gospodarskom Savezu: Dr. Stanko Deželič, Zagreb. — Gdje Leži Izvor Bogatstva: Dr. Vladimir Ke-

sterčanec, Sarajevo. — Literatura. — O Reklamnim Uzorcima U Ovom Broju. — Dopisi. — Iz Reklamnog Svijeta. — Razno. — Naši Saradnici. — Sadržaj.

List je vrlo ukusno opremljen, a sadži nekoliko reklamnih uzoraka u dvo- i trobojnom tisku. Cijena pojedinom broju Din. 5.—. U pretplati Din. 120.— godišnje. Uprava Gunduličeva ul. 20, Tel. 27-93. List izlazi 12 puta godišnje.

Kurzi valut.

Zürich, 16. novembra: Zagreb 2.23, Berlin 0.6725, Dunaj 0.0072, Varšava 0.0350, Budapest 0.2150, Bukarešt 3.50, Praga 17.25, Milano 24.95, Paris 36.35, London 24.31, New York 544.75.

BOR. SBIL, Kočevje

trgovina z deželnimi pridelki

priporoča svoje predmete

po **znatno**
znižanih cenah.

Zahtevajte dnevne cenike!

Brzjavni naslov: Telefon interurban
Sbil Kočevje. Štev. 4.
3-2

Jadranska banka - Beograd

Delniška glavica: 60,000,000 Din. — Rezerva: 30,000,000 Din.

Podružnice:

Bled, Celje, Cavtat, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana,
— — Maribor, Metkovič, Prevale, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb. — —

Amerikanski oddelek.

Naslov za brzojave: Jadranska.

Afiliirani zavodi:

Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
Frank Sakser State Bank, Cortlandt Street 82, New York City.
Banco Yugoslavo de Chile, Valparaiso, Antefogasta, Punta Arenas, Puerto Natalos, Porvenir.

Butina & Kajfež

trgovina z dež. pridelki na debelo
V KOČEVJU

priporoča svoje veliko zalogo vsakovrstnih deželnih pridelkov kakor:

pšenična moka vsake vrste
koruzne in pšen. otrobe
koruzna moka
koruzni zdrob
koruza
oves
sol
itd.

po najnižjih cenah.

Usojava se slavnemu občinstvu naznanjati, da sva najino

• **ključavničarsko delavnico** •
otvorila

na Ljubljanski cesti
(nasproti vile Kajfež)

in se priporoča obci naklonjenosti.

Kočevje, v mesecu novembru 1922.

Sbašnik in drug.

Izdelki Textilane

v Kočevju

iz čiste, polnovredne ovčje volne se dobivajo pri
Franc Bartelme - Pri prejšnjem konsumu
- Hans Hönigmann - Alois Kresse - Roman Koritnik - Franc Loy - Matth. Rom

Lastnik Konzorcij „Radikal“. Izdajatelj Okrajni
Odbor Radikalne Stranke v Kočevju. Odgovorni
urednik F. Erker
Tiskarna Jos. Pavliček, Kočevje.

J. KAJFEŽ

Kočevje, Glavni trg 84
trgovina z mešanim blagom
in deželnimi pridelki

priporoča

vse deželne pridelke in specerijsko blago po najnižjih cenah.

Moka št. 0	26— K kg	kava sur. najf.	162— K kg	kanditi	86— K kg
" " 1	25— " "	" la	148— " "	krompir	8— " "
krušna moka	23— " "	" la	142— " "	sol,	12— " "
koruzna moka	18— " "	" žgana	188— " "	rožiči, celí	30— " "
koruza	16— " "	riž, najfin	34— " "	" mleti	35— " "
koruzni zdrob	19— " "	" la	30— " "	mišo Schicht	36.80 " kos
pšenični otrobi	10.60— " "	" navaden	25— " "	" Gazela	32— " "
oves	15— " "	sladna kava	34— " "	slivovka	68— " l
sladkor v kock.	72— " "	cikorija Franck	72— " "	drožnik	— " "
" sipen	— " "	" brez znam.	42— " "	olje la	84— " "
testenine	58— " "	sveče	56— " "		

Tovarna usnja v Radečah pri Zidanem Mostu

ALEKS PODVINEC

je pričela z obratovanjem v povečanem obsegu ter dobavlja takoj vse vrste usnja: krupone, podplate, vratove, stranske dele, kravine črne in ru-jave, kipse, notranjke, boks-usnje itd. v najboljši trpežni kvaliteti.

Tovarniška znamka

„MIGNON“

Vsa naročila se izvršijo najkulantneje.